

**Žádost o stanovisko ARÚ AV ČR, Praha, v. v. i. dále jen (ARÚ)
k realizaci archeologického výzkumu, který nebyl vyvolán stavební či jinou činností na území
s archeologickými nálezy dle §22., odst.2**

1. Oprávněná organizace: Západočeská univerzita v Plzni, Filozofická fakulta, Katedra archeologie
2. Identifikační údaje o zkoumané lokalitě: Lokalita: Plzeň- Hradiště k.ú.: Hradiště u Plzně p.č.: 236 Stupeň ochrany lokality (např. rejstříkové číslo KP, NKP atp. je-li prohlášena) : rejstříkové číslo ÚSKP Badatelský projekt částečně zasahuje na území kulturní památky - 23633/4-4474; SAS ČR- území s archeologickými nálezy- poř. č. SAS: 12-33-22/13 Souřadnice středu plochy (mm na ZM10; JTSK, S42, UTM-WGS84): JTSK: X: 1 073627.03; Y: 821248.13; UTM-WGS84: 49°42'50.82"N; 13°24'05.59"E Easting (mm od Z) ..... Northing (mm od J) ..... (ZM10; pás: .....)
3. Vedoucí výzkumu a odborný garant výzkumu: PhDr. Ladislav Šmejda, Ph.D.
4. Navrhovaný koreferent výzkumu: Mgr. Milan Metlička
Prohlášení: Žadající instituce (fyzická osoba) si je vědoma mimořádné zodpovědnosti za průběh archeologického výzkumu který nebyl vyvolán stavební či jinou činností na území s archeologickými nálezy dle §22., odst.2 včetně finančních nákladů, které vzniknou s jeho realizací i následným nutným uvedením lokality do náležitého stavu po jeho ukončení (zahrnutí sond, úprava povrchu apod.). Prohlašuje, že těmito finančními prostředky disponuje, a to přímo, nebo prostřednictvím dalších (fyzických či právnických) osob. Žadající organizace (fyzická osoba) se zavazuje po ukončení terénní části výzkumu vypracovat zprávu o jeho výsledcích formou komplexní nálezové zprávy (ve smyslu dohody o provádění arch. výzkumů č.j. ... a tuto zprávu předat do archivu (prokazuje se č.j. přiděleným podatelnou ARÚ) ARÚ, a to nejpozději do 1 kalendářního roku od data ukončení terénní části výzkumu. Žadající instituce si je vědoma toho, že nedodržení zde deklarovaných závazků a také podmínek, za kterých bude ARÚ eventuelně souhlasit s provedením příslušného výzkumu, může být důvodem k vypovězení dohody s AV ČR a zahájení řízení o odebrání oprávnění k provádění archeologických výzkumů s MK ČR podle § 21, odst. 5 zákona 20/87 Sb., v platném znění. Žadající organizace prohlašuje, že vyjednala s majitelem pozemku náležitosti dle §22 odst.1 a zejm. §24 zákona č. 20/1987Sb., v platném znění
V ..... dne ..... / .....
Razítko žadající oprávněné organizace:
Podpis statutárního zástupce (oprávněné fyzické osoby): .....

5. Povinné přílohy k žádosti:

Příloha č. 1:

Dohoda o předání získaných movitých archeologických nálezů do regionálně příslušné sbírkotvorné organizace, nebo NM v Praze ve smyslu § 23 zákona č. 20/1987 Sb., v platném znění, pokud žadatelem není přímo příslušná instituce

Příloha č. 2 (na volném listu)

Cíle a navrhované metody

Shrnutí dosavadních poznatků o lokalitě, otázky na které má výzkum odpovědět apod. Důraz musí být kladen na maximální využití nedestruktivních metod, vedoucích k minimalizaci plošného rozsahu destruktivního výzkumu včetně předpokládaného odborného přínosu výzkumu

Příloha č. 3 (na volném listu)

Předpokládaná publikace a jiná prezentace výsledků výzkumu:

Příloha č. 4 (na volném listu)

Předpokládaný dopad výsledků výzkumu na lokalitu z hlediska archeologické památkové péče:

Zde např. podnět k zahájení řízení na prohlášení věci za kulturní památku na MK ČR (v případě archeologie návrh na prohlášení za kulturní památku prostřednictvím AV ČR), dohoda s majitelem o zamezení orby a prezentaci nemovité památky přímo v terénu apod. - obecně předpokládaný dopad výsledků výzkumu na další památkový režim na lokalitě a jeho prosazování.

Příloha č. 5

Mapový podklad v odpovídajícím měřítku s vyznačením rozsahu zamýšlené sondáže.

Příloha č. 6 (zejména u zapsaných KP, NKP atp.)

Stanovisko příslušného pracoviště NPÚ k záměru zjišťovací sondáže.

Příloha č. 1: Dohoda o předání získaných movitých archeologických nálezů do regionálně příslušné sbírkotvorné organizace, nebo NM v Praze ve smyslu § 23 zákona č. 20/1987 Sb., v platném znění, pokud žadatelem není přímo příslušná instituce.

Výzkum bude i nadále prováděn ve spolupráci s partnerskou organizací projektu OPVK Partnerství pro archeologii, tedy se Západočeským muzeem v Plzni. Všechny nálezy budou laboratorně zpracovány a následně deponovány zde.

Příloha č. 2: Cíle a navrhované metody. Shrnutí dosavadních poznatků o lokalitě, otázky na které má výzkum odpovědět apod. Důraz musí být kladen na maximální využití nedestruktivních metod, vedoucí k minimalizaci plošného rozsahu destruktivního výzkumu včetně předpokládaného odborného přínosu výzkumu.

Ještě před podrobnějším výkladem uvádíme heslovitě hlavní sledované otázky výzkumu:

- Důvody a interpretační potenciál oscilace vývoje opevňování strategických poloh během pravěku a raného středověku, vývoj fortifikací jako druhu monumentální architektury
- problematika tzv. spečených valů, význam mikroskopických a geochemických analýz pro jejich interpretaci
- komparativní studium účelu ohrazených areálů střední a pozdní doby bronzové, pozdní doby halštatské a raného středověku, jejich vazba na soudobé sídelní struktury
- vývoj přírodního prostředí Plzeňské kotliny v pravěku a raném středověku
- program radiokarbonového datování metodou AMS - absolutní chronologie fází osídlení
- rozvoj metod archeologické prospekce a široké spolupráce archeologie s přírodními vědami

Dosavadní stav poznání. Archeologická lokalita se nachází v šíji meandru na pravém břehu Úhlavy v poloze "Pod Homolkou", na katastrálním území Hradiště u Plzně (okr. Plzeň-město), asi 250 m severovýchodně od jmenované obce. Jedná se o výraznou skalnatou ostrožnu chráněnou na jihovýchodě a severozápadě strmými srázy, k nimž znemožňuje přístup příklánějící se tok Úhlavy. Na jihozápadě terén klesá a otvírá se do ohbí řeky, kde stojí dnešní obec Hradiště. Vnitřní plocha hradiště o rozloze 1,65 ha má nepravidelný ledvinovitý tvar s délkou 200 m a šířkou kolem 100 m a leží v nadmořské výšce 337 m. Převýšení na jihovýchodní straně, kde je skalnatý sráz nejprudší, činí nad hladinou řeky 24-27 m, stejně jako na severozápadě, kde je sráz mírnější. Úhlava jakožto nejbližší zdroj vody je vzdálená maximálně 100 m a přístupná strží na severozápadě a z jihozápadu z meandru řeky.

Lokalita je opevněna obvodovým valem, který je doplněn mohutným předsunutým valem s vnějším příkopem. Ten je dnes z velké části poničen stavbou rodinných domků a úpravou terénu v jejich zahradách, aniž by o jeho původu a konstrukci byly známy jakékoli informace. Jeho severozápadní konec zničila stavba silnice do Hradiště, která zároveň zcela setřela stopy po celém jihovýchodním obvodovém valu, i když je možné, že na této nejméně přístupné straně bylo opevnění lehčího charakteru. Dalším recentním devastujícím zásahem do lokality byla těžba písku ve střední části lokality, kterou byla poničena nezanedbatelná část její vnitřní plochy. Dnes jsou stopy po těžbě neznatelné, protože celá pískovna byla zavezena a rekultivována. Rozsah tohoto zásahu je však naším výzkumem sledován prostřednictvím leteckých snímků a geofyzikální prospekce. Vnější přepažující val je v současné době i po četných devastujících zásazích, zejména po zplanýrování horní části jeho tělesa, značně mohutný. U paty dosahuje šíře 12 m a vnitřního převýšení místy i 2,0 m (měřeno úrovně interiéru hradiště). Vnější příkop je široký 15 m a dodnes hluboký 2 m (v minulosti mnohem více), ze dna příkopu na korunu předsunutého valu je dnešní převýšení asi 4,0 m. Směrem k severozápadu je jeho konec porušen zmíněnou silnicí, ale za ní jakoby navazoval na hranu strž probíhající dále ve směru přepažení. Vnitřní obvodový val je nejmohutnější na severozápadní přepažující straně. Na úrovni vnitřní plochy hradiště byl široký 8 m, jeho vnitřní převýšení dosahuje až 3,0 m a vnější 6-7 metrů. Na severozápadě nad řekou se obvodový val jeví jako ostrá hrana, jen místy je zřetelné vnitřní převýšení do 0,8 m. Při hraně se terén v důsledku dlouhodobé orby pozvolna zvedá k valu v šířce do 10 m. Destrukce tělesa valu je podle přepálené hlíny pozorovatelná až do hloubky 10-12 m po svahu. Výrazné stopy spečení jsou vidět po celém obvodu vnitřní plochy. Na jihovýchodě až jihu, kde se terén otevírá do meandru řeky je opevnění opět výraznější, terén se zvedá k valu již v pásu širokém 20 m, vnitřní převýšení pak dosahuje až 1,7 m a vnější 4-5 m. Obvodové opevnění zde vytváří špicí prudce se otáčející k jihovýchodní hraně, kde je obvodový val zcela zničen jedinou přístupovou silnicí do obce Hradiště sevřené meandrem řeky. Brány zajišťujících průchod opevněním můžeme s velkou pravděpodobností předpokládat někde v místě dnešní silnice. Stávající poznání opevnění je v našem projektu doplňováno studiem leteckých snímků, analýzou lidarových dat, geofyzikální prospekci a exkavací.

První zmínky o lokalitě pochází již z druhé poloviny 19. století od F. Olbrichta (*Sklenář 1992, 169*) a dále z práce J. Šnajdra věnované otázce původu spečených valů (*Šnajdr 1893, 491-492*) na kterou odkazuje i J. L. Píč ve svých *Starožitnostech (1909, 369)*. První menší výzkum provedl roku 1911 a 1912 "na valu" F. B. Horák z Historického muzea v Plzni (*Macháček 1926, 22*). Jeho nálezy označené jako profil I a II přinesly materiál z pozdní doby bronzové a pozdní doby halštatské. V roce 1911 také vznikl barevný vrstevnicový geometrický plán a barevně kreslený řez valu (profil A-8). Z tohoto výzkumu (profil II) pochází také bronzový koflík a pozdně halštatská bronzová spona (*Eisner 1923, 14, obr. 10*). Po první světové válce byla na tehdejším poli kat. č. 113 a následně i na sousední parcele kat.č. 114 otevřena pískovna. V roce 1932 zde bylo sebráno několik mohylových střepeů a na zárok muzea byla těžba zastavena. Ta byla obnovena pro vojenské účely na počátku druhé světové války. Přitom byl vybudován tunelový kryt protiletectvé baterie. V letech 1946-50 zde prováděl menší záchranné výzkumy V. Čtrnáct, který ve větší jižní pískovně odkryl v roce 1947 dvě silné kulturní vrstvy či rozsáhlejší objekty. První jáma byla zachycena v jižní části pískovny a měla délku několika metrů a dosahovala hloubky 80 cm. V západní stěně byla týmž badatelem odkryta část větší jámy (zachovaná část měla lichoběžníkový či polokruhový tvar) o maximálních rozměrech 480x370 cm dosahující zahloubení rovněž 70-80 cm. Výplň byla kompaktní našedlá zemitá a obsahovala střepy staromohylového horizontu a zvířecí kosti. V její východní části byly nalezeny zlomky mozkovny a zuby dítěte (*Čtrnáct 1954; Jílková 1957, 41*). Při výzkumu v roce 1947 lokalitu navštívil J. Maličský, který ji stručně popsal a všiml si možné vstupní brány (*Maličský 1950, 34*). V roce 1975 zhotovil ARÚ v Praze na podkladě původního plánu R. Horáka z roku 1911 podrobný vrstevnicový plán hradiště. Na konci 70. let ze souboru nálezů z výzkumu F. R. Horáka vyřídila materiál nynické kultury V. Šaldová, která lokalitu zařadila mezi opevněná sídliště tohoto období (*Šaldová 1977, 142; 1981, 9-10, Abb. 2:15-23*). Pozdější sběry na zemědělsky obdělávané vnitřní ploše přinesly většinou nevýrazné soubory nálezů. V současnosti jsou obě pískovny zavezeny, rekultivovány a vnitřní plocha zatravněna a ponechána ladem. Keramika získaná sondážemi a sběry dokládá osídlení této polohy ve čtyřech obdobích. Nejstarší a nejbohatší nálezy patří přechodnému staromohylovému horizontu BrA2/B1 reprezentovanému především materiálem z objektu zkoumaném v roce 1947. V malé míře je toto období zastoupené také v kolekcích ze sběrů. Otázkou je zda některé zlomky i celé tvary z objektu z roku 1947 není možné zařadit již na počátek vlastní mohylové kultury střední doby bronzové. Vybrané nálezy ze staromohylového horizontu publikovala E. Jílková (*1957, 41, obr. 22:2-5*). Méně zastoupeným obdobím je pozdní doba bronzová (*Šaldová 1981, 9-10, Abb. 2:b*). Protříděním souborů byl vybrán ještě další materiál nynické kultury. Dalším nejpočetněji zastoupeným obdobím je pozdní doba halštatská (HaD2-3), nálezy tohoto horizontu byly již zhodnocené v publikaci o výšinných sídlištích doby halštatské a laténské v západních Čechách. Sem také patří bronzová samostřilová spona pozdně halštatského schématu, která je datovaná do stupně HaD3 (*Chytráček - Metlička 2004, 224-229, Abb. 105-107*). Poslední fázi osídlení polohy prezentovaly nálezy z mladší doby laténské (Lc/D). Jednalo o poměrně výrazný, i když málo početný soubor především zlomků vyrobených na rychle rotujícím hrncířském kruhu.

Během roku 2012 proběhla první fáze průzkumu hradiště Katedru archeologie FF ZČU Plzeň za spolupráce ZČM. Archeologický výzkum na lokalitě proběhl pod vedením PhDr. Ladislava Šmejdy, Ph.D. z KAR ZČU. Koreferentem výzkumu byl Mgr. Milan Metlička. Členy výzkumného týmu jsou a získaná data průběžně vyhodnocují: Doc. RNDr. Pavel Mentlík (geologie a geomorfologie); Ph.D., PhDr. Josef Hložek, Ph.D.; PhDr. Petr Křišťuf, Ph.D.; PhDr. Petr Menšík, Ph.D.; Mgr. Ondřej Švejcár; Mgr. Erika Průchová, Mgr. Dagmar Vokounová–Franzeová; Mgr. Marta Moravcová (terénní výzkum a dokumentace); Mgr. Daniel Hlásek (keramika); Mgr. Petr Kočár; Mgr. Romana Kočárová (archeobotanika a antrakologie); Mgr. Zdeňka Šůvová (archeozoologie); RNDr. Jan Zavřel (geologie a petrografie); RNDr. Vladimír Žáček (termicky metamorfované horniny); Doc. PhDr. Jaromír Beneš, PhD. (koordinace výzkumu orientovaných vzorků sedimentů), Mgr. Lenka Lisá, PhD. (geoarcheologie); PhDr. Jan Hrdlička, PhD. (fosfátová analýza); Ing. Marcela Čekalová, PhD. (chemické složení zemin metodou XRF). Geodetické vytyčení souřadnic a 3D laserové skenování odkryvu provedla firma Georeal Plzeň, na zpracování dat se podílí Mgr. Jindřich Plzák.

Veškerá dokumentace k archeologickému výzkumu je uložena v archivu KAR ZČU v Plzni. Přílohou náleзовé zprávy jsou výběr z terénní kresebné (východní profil lokality) a fotodokumentace, seznam terénní dokumentace, seznamu stratigrafických jednotek, databáze bodů z totální stanice, seznam odebraných vzorků, seznam fotografií a nálezů, expertní posudky a analýzy.

Výzkumná sezóna 2012. Výzkum v sezóně 2012 si kladl za cíl přispět k událostnímu i strukturálnímu poznání ohrazených areálů mladšího pravěku (vznik, vývoj, přestavby, zánik, případné reutilizace) a odhalit časové následnosti fází konkrétního hradiště, kde se podařilo doložit poměrně unikátní stratifikovanou sekvenci opevnění od počátku střední doby bronzové po raný středověk. Ukázalo se, že dokumentaci pocházející ze starších výzkumů F. B. Horáka lze doplnit o velké množství dalších pozorování a pochopitelně i moderních analýz nálezů a odebraných vzorků. Zásadní je nové zjištění, že úroveň považovaná Horákem za původní přirozený terén je ve skutečnosti horní částí hlinitého souvrství vzniklého za bariérou několika následných přestaveb fortifikací doby bronzové, jejichž fáze a konkrétní formy byly zjištěny až našim výzkumem. Vzhledem k opakovanému osídlení a přestavbám hradeb v jednotlivých

obdobích výzkum přispívá přispět k řešení vývoje opevňovací techniky v průběhu pravěku. Dále vymezení účelu ohrazených nadkomunitních areálů na strukturální úrovni (funkce, význam, smysl), a to posouzením navržených hypotéz a jejich kombinací na základě empirických faktů (obrana, sídlo elity, středisko obchodu, symbol v krajině, výrobní centrum, náboženské/rituální centrum atd.). Jedním z cílů je také studium artefaktů různých úrovní složitosti a souvisejících ekofaktů jakožto dvou propojených aspektů lidské činnosti, studium formování a transformací archeologických pramenů a testování nových možností jejich dokumentace za použití moderních digitálních a analytických technologií. V návaznosti na archeologické výzkumy na lokalitě Hradiště u Plzně je prováděn geomorfologický a kvartérně/geologický výzkum zaměřený dvěma hlavními směry. Zaprvé se pokoušíme rekonstruovat georeliéf v návaznosti na jednotlivé fáze osídlení hradiště a poznat sedimentární sledy přilehlých strží, což může vést k identifikaci vazeb mezi erozní aktivitou a lidskou činností. Zadruhé se zaměřujeme, zatím spíše jen okrajově, na výzkum fluvialních systémů v návaznosti na pravěké a středověké osídlení.

V rámci výzkumných a dokumentačních prací byl v roce 2012 proveden příčný řez mohutným reliktem severní části valového tělesa hradiště. Tato část valového tělesa byla zvolena z důvodu jejího relativně malého staršího narušení a možnosti provedení archeologického odkryvu bez výrazného zásahu do vegetace Významného krajinného prvku Hradiště. Bylo zde možné předpokládat dochování mocného historického nadloží vypovídajícího o způsobu využití této lokality a charakteru jejího opevnění. Řez byl široký 2 metry (v horní části později rozšířen) a dlouhý 16,5 metru. Cílem sondáže bylo vytvoření kontinuálního řezu pozůstatky fortifikace a zjištění a dokumentace a datace horizontů osídlení této dlouhodobě využívané lokality. Z odkryté stratigrafie byly systematicky odebírány vzorky pro řadu přírodovědných analýz, umožňujících diachronní srovnání vývoje lokality. Řez valovým tělesem původně tvořily dvě samostatné sondy (1 a 2) oddělené kontrolním blokem o šířce 1 metr. Se zvyšující se mocností historického nadloží v místě odkryvu byl kontrolní blok postupně rozebrán a bylo provedeno vzájemné ztotožnění vrstev. I přes instalované pažení stěn výkopu došlo po silných deštích z důvodu značné výšky dokumentovaného profilu tvořeného nehomogenním souvrstvím uloženin k jeho statickému narušení. To bylo způsobeno po deštivém počasí vlivem nekompaktnosti některých ukloněných vrstev nacházejících se v různých úrovních odkrývaného valu, jehož největší mocnost historického nadloží ve středové části valového tělesa přesáhla 4 metry. Z tohoto důvodu byl narušený a nestabilní západní profil sondy ve svrchních partiích za pomoci mechanizace vysvahován a ručně začištěn. Po této bezpečnostní úpravě západního profilu vznikl dostatečný prostor pro dokumentaci spodních partií zkoumané plochy, kde byly identifikovány pozůstatky nejstarších fází fortifikace (z horizontu Bz A2/B1 a mohylové kultury). Jednotlivé archeologické situace a profily obou sond (sloučených do jedné sondy) byly standardním způsobem kresebně, fotograficky a fotogrammetricky dokumentovány. Východní a západní profily sondy byly po provedení exkavace a dokumentovány vedle standardních postupů také pomocí pozemního laserového skenování. Z jednotlivých vrstev a horizontů byly odebírány vzorky na makrozbytkovou a xylotomární analýzu, evidován a určen byl veškerý makroskopicky zachycený osteologický materiál, zajištěny byly vzorky uhlíků na datování radiokarbonovou metodou a početné vzorky zemin pro geochemické analýzy. Horizonty obsahující větší kameny či představující kamenné konstrukce a destrukce byly sledovány za účelem provedení petrografické analýzy. Výsledky těchto analýz jsou připojeny k nálezové zprávě.

Archeologický výzkum v sezóně 2012 potvrdil, že tato lokalita byla využívána a také opevněna valem s palisádou již v předmohylovém období (na přelomu starší a střední doby bronzové). Přesto, že nebyla severní část sondy č. 2 odkryta na geologické podloží v celém rozsahu, bylo možné učinit řadu důležitých pozorování ve vztahu k původnímu průběhu povrchu říční terasy, pravděpodobné existenci místy dochovaných reliktů pravěké půdy a prvním doložitelným impaktům lidského osídlení. Po zániku prvních fází fortifikací datovaných do střední doby bronzové došlo v dalších fázích života lokality k několika přestavbám opevnění, které vždy vznikaly na pozůstatcích starších fortifikací, takže terén v těchto místech neustále narůstal do výšky (málo výrazná kamenná konstrukce z pozdní doby bronzové a silným požárem zničená hradba z pozdní doby halštatské, vykazující lokálně rysy tzv. „spečeného valu“). Nad touto úrovní byl zaznamenán výskyt keramiky ze závěru laténské. Poslední fázi opevnění reprezentuje mohutné souvrství propálené destrukce dřevohlinité hradby opatřené pravděpodobně kamennou plentou z období raného středověku (datace byla možná pouze na základě radiokarbonového datování zuhelnatělého dřevěného roštu). Ačkoliv byla lokalita využívána i v mladších obdobích středověku a novověku, představuje zaniklá raně středověká fortifikace doposud nejmladší prokázané opevnění této strategicky významné polohy.

V průběhu roku 2013 zatím proběhla údržba zeleně s návazným geofyzikálním průzkumem lokality, přičemž cílem je tímto postupem zdokumentovat vnitřní prostor hradiště, nedestruktivní prospekce však bude zaměřena i na výraznou fortifikaci opevňující lokalitu a pravděpodobně předhradí nacházející se v severním sousedství ohrazeného prostoru. V plánu je provedení většího množství kombinací různých geofyzikálních přístupů a metod, předpokládá se intenzivní spolupráce s R. Křivánkem z ARÚ AVČR, v.v.i.; P. Baierlem z KAR FF ZČU a firmou G-Impuls. Předpokládáme rovněž realizaci vrtů v okolí hradiště za účelem ověřování

hypotéz vyplývajících z geomorfologického, geologického a palynologického studia zájmového prostoru. Tato činnost by byla realizována ve spolupráci se specialisty na příslušnou problematiku (R. Kozáková, P. Kočár, P. Mentlík, pracovníci Geologického ústavu AV ČR).

Plánovaná sezóna 2013. Terénní fáze archeologického výzkumu by měl probíhat v průběhu července a srpna 2013 za účasti studentů Katedry archeologie FF ZČU, kteří se zde budou účastnit povinné letní studentské praxe jako v roce 2012. Předpokládá se jejich zapojení ve dvou třítydenních turnusech. Během výzkumu bude pokračovat detailní exkavace a dokumentace stejně jako v předchozí sezóně, přičemž se předpokládá možné prodloužení výzkumu i po ukončení studentských praxí za účelem odběru dodatečných environmentálních, geologických a jiných vzorků. Rozsah terénních aktivit se bude odvíjet s ohledem na počet účastníků studentské praxe, klimatické podmínky a zejména charakter archeologického souvrství. To v určitých partiích komplikuje svojí výraznou mocností aktivity vedoucí k odpovídající exkavaci a dokumentaci, zejména s ohledem na bezpečnost práce. V obecné rovině cíle výzkumu navazují na cíle postulované pro rok 2012 a upřesněné v úvodním odstavci s tím, že dílčí otázky je nyní možno více konkretizovat a jejich řešení přesněji lokalizovat. S ohledem na výše uvedené budou práce v roce 2013 zaměřeny na následující části opevněného areálu:

- 1) Znovuotevření severní části ložské sondy v rozsahu cca 3 x 2 metry v místech, kde nebylo vzhledem k bezpečnosti práce a nepříznivým klimatickým podmínkám dosaženo podloží. Dokončení dokumentace a vzorkování tohoto prostoru a rozšíření sondy z minulého roku směrem do předpokládaného předhradí maximálně o 5 metrů. Tento postup je zvolen s ohledem na ověření a doplnění terénní situace zjištěné v ložském roce s cílem podrobné dokumentace nejstarších fortifikačních prvků na lokalitě - z doby počátků středobronzové mohylové kultury i mladších období pravěku - a odběru vzorků na environmentální analýzy, zkoumající interakci nejstaršího osídlení s přírodním prostředím. Sonda by měla také rozřešit otázku, zda byla vlastní centrální část hradiště a předpokládané severní předhradí odděleno kromě mohutného valového tělesa také příkopem, případně jiným druhem ohrazení kromě doposud zjištěných prvků. Maximální rozsah odkryté plochy by neměl přesáhnout 8 x 4 metry. Tato plocha se nachází na okraji území zapsaného jako kulturní památka.
- 2) Další část plánovaného výzkumu bude zaměřena na plochu pracovně označovanou jako severní předhradí, respektive na jeho výraznou severní terénní hranu, od které se terén svažuje do rokle ubíhající severozápadním směrem do říční nivy. Sledovanou otázkou je charakter nadloží (vrstvy a objekty v původním uložení / přemístěné sedimenty), účel využití této plochy v minulosti, datace zjištěných aktivit v této části lokality a identifikace možných fortifikačních prvků oddělujících předhradí od rokle. Pozůstatky fortifikace se v této části mohou nacházet s ohledem na starší letecké snímkování a výsledky nové geofyzikální prospekce. O prostoru tzv. severního předhradí nemáme zatím žádné archeologické informace. Předpokládáme exkavaci v plošném rozsahu 4 x 2 metry v místech, kde žádné nadzemní reliktu opevnění nejsou patrné, ale kde geofyzika indikuje pravděpodobnou koncentraci kamenů pod povrchem současného terénu. Zároveň zde bude příležitost zkoumat dynamiku vývoje přirozené strže, která ale mohla být obyvateli lokality využita jako dílčí fortifikační prvek a rozhodně hrála dlouhodobě významnou roli v geomorfologických procesech, utvářejících kvartérní podobu lokality. Tato plocha se již nachází mimo území zapsané jako kulturní památka.
- 3) Posledním bodem zájmu letošního terénního archeologického výzkumu je představené opevnění nacházející se v severovýchodní části centrální opevněné plochy hradiště. Tento prostor se nachází v soukromých zahradách, kde je v průběhu času vystaven přirozeným i antropogenním změnám. Přestože zde terén doznal výrazných změn v souvislosti s lokální zástavbou a erozí na hraně říční terasy, doposud v této části neproběhl žádný archeologický výzkum a není známa ani datace tohoto představeného opevnění. Naše činnost by se zde zatím zaměřila pouze na nedestruktivní/málo destruktivní začistění erodujícího konce valu v jeho jižní části, odkud vychází prudký svah dolů k řece Úhlavě. Cílem prací je odhalení a dokumentace jeho konstrukčních prvků a zjištění jeho stáří, rozpoznání případných přestaveb a v rámci možností zjištění funkční návaznosti na ostatní fortifikační prvky lokality. Tato plocha se již nachází mimo území zapsané jako kulturní památka.

Čísla jednotlivých poloh jsou vyznačena na mapce v příloze č. 5.

Příloha č. 3: Předpokládaná publikace a jiná prezentace výsledků výzkumu:

Výsledky výzkumu jsou průběžně prezentovány několika způsoby.

1) Terénní odkryv je pravidelně navštěvován laickou veřejností a zástupci místní samosprávy, kteří se živě zajímají o výsledky výzkumu a zdůrazňování významu památky přímo na místě přispívá k budování pozitivního vztahu k lokalitě a zvýšení informovanosti o smyslu archeologie a památkové péče. Plánovány jsou různé formy prezentace lokality široké veřejnosti ve spolupráci se Západočeským muzeem v Plzni, NPÚ – územním odborným pracovištěm v Plzni a magistrátem města Plzně, městskou částí Slovany a místními sdruženími (Sokol). Součástí rozpočtu projektu jsou i náklady na informační tabuli, která bude na okraji lokality umístěna po dohodě se zmíněnými partnery. Do výzkumu jsou zapojeni studenti Katedry archeologie ZČU Plzeň, kteří zde v třítydenních turnusech získávají zkušenosti s archeologickým odkryvem a metodami dokumentace a vzorkování. Na exkavaci a zpracování nálezů se podílejí především zaměstnanci Katedry archeologie a Západočeského muzea v Plzni s řadou dalších spolupracovníků. Data získaná archeologickým výzkumem jsou využívána ve výuce předmětů na Katedře archeologie. S výsledky výzkumu je průběžně seznamována odborná i laická veřejnost. K příležitosti zakončení výzkumné sezóny 2012 proběhla na lokalitě archeologická komise složená z odborníků na danou problematiku, uskutečnily se přednášky a vyšly články v denním tisku.

2) Nezbytný výstup představují náleзовé zprávy (NZ ze sezóny 2012 se v současné době dokončuje a bude předána na zainteresovaná pracoviště před zahájením nové výzkumné sezóny). Na základě NZ z r. 2012 jsou již nyní připravovány příspěvky na konference a rukopisy několika studií, které budou publikovány v recenzovaných archeologických periodikách. Nosná témata těchto publikací odpovídají hlavním sledovaným otázkám výzkumu jsou to především: cyklický vývoj opevnování strategických poloh v pravěku a raném středověku, vývoj fortifikačních technik, problematika tzv. spečených valů, účel ohrazených areálů střední a pozdní doby bronzové, pozdní doby halštatské a raného středověku, vývoj přírodního prostředí Plzeňské kotliny v pravěku a raném středověku, metody archeologické prospekce a spolupráce s přírodními vědami. Připravuje se rovněž souhrnné monografické zpracování výzkumných sezón 2012 a 2013.

3) Výsledky jsou průběžně prezentovány formou příspěvků na odborných setkáních a konferencích (Schůze západočeské pobočky ČSA, Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern West- und Südböhmen/Oberösterreich 2013 v Kostenz). Plánovány jsou dále prezentace na 19th EAA Annual Meeting of the European Association of Archaeologists v Plzni (září 2013) a Staršia doba bronzová v Čechách, na Morave a na Slovensku aj.

Příloha č. 4: Předpokládaný dopad výsledků výzkumu na lokalitu z hlediska archeologické památkové péče: Zde např. podnět k zahájení řízení na prohlášení věc i za kulturní památku na MK ČR (v případě archeologie návrh na prohlášení za kulturní památku prostřednictvím AV ČR), dohoda s majitelem o zamezení orby a prezentaci nemovité památky přímo v terénu apod. – obecně předpokládaný dopad výsledků výzkumu na další památkový režim na lokalitě a jeho prosazování.

Zjištěné skutečnosti budou využity k vytvoření aktualizovaného plánu optimálního managementu památky, který bude vhodně přizpůsoben jejímu charakteru, odbornému potenciálu a rizikům, které jsou nově identifikovány. S majiteli pozemků patřících k památce bude na základě výsledků archeologického výzkumu zahájeno jednání o vhodném využití parcel. Totéž doporučení bude poskytnuto orgánům místní samosprávy a jejím relevantním odborům a dalším úřadům a pracovištím. To znamená, že nová zjištění pomohou upřesnit rozsah území, který by měl být památkově chráněn a případně revidovat vhodný režim zacházení s pozemky, se zelení na lokalitě apod. V tomto smyslu zároveň probíhají konzultace s Odborem ochrany přírody Magistrátu města Plzně, který lokalitu eviduje jako Významný krajinný prvek. Katedra archeologie FF ZČU již po těchto jednáních zajistila údržbu stávající zeleně a dřevin na lokalitě a bude se v této činnosti dále angažovat s ohledem na své budoucí možnosti (v současné době je možné tyto činnosti financovat z projektu OPVK Partnerství pro archeologii). Nově získané poznatky dále pomohou při volbě vhodného způsobu prezentace památky široké veřejnosti za účelem šíření povědomí o archeologickém dědictví a nutnosti jeho ochrany. Veškeré kroky budou podniknuty v úzké spolupráci s Územně odborným pracovištěm Národního památkového ústavu v Plzni, konkrétně s Mgr. Petrem Sokolem a Oddělením prehistorie Západočeského muzea v Plzni (Mgr. Milan Metlička).

Příloha č. 5: Mapový podklad v odpovídajícím měřítku s vyznačením rozsahu zamýšlené sondáže.

